

Poëten en componisten in kloppende koppels

REPORTAGE

Op de laatste editie van de Nederlandse Muziekdagen koppelde samensteller Micha Hamel toon- en woordkunstenaars aan elkaar. Ze vonden elkaar feilloos.

Van onze medewerker
Frits van der Waa

AMSTERDAM 'Nieuwe muziek wordt vaak maar één keer uitgevoerd', stelt componist Micha Hamel, 'dus wat mij betreft moet de retorische laag, de instrumentatie, zo gelikt mogelijk zijn, zodat het in één keer mooi gevonden kan worden'.

Moet je concessies doen aan je publiek of juist de luisteraar opvoeden? Is een componist een cultureel ondernemer of een vrij scheppend kunstenaar? Dat zijn de kernvragen in het debat 'Muziek voor Morgen' tijdens de Nederlandse Muziekdagen. 'Het hele leven bestaat uit compromissen', vindt Hamels collega Martijn Padding. 'Het aardige van componeren is dat dat daar niet hoeft. Kunst moet autonoom zijn.' Maar, pareert componist Bob Zimmermann vanuit de zaal: 'Niet begrepen muziek is slecht gemaakte muziek.'

Maar het speelt ook mee, en daar is iedereen het over eens, dat het muziekonderwijs jarenlang is verwaarloosd. Padding raadt zijn vakgenoten aan met politici te gaan praten: 'Ze willen dat graag, want ze zien zelf in dat ze er te weinig verstand van hebben.'

Verstaanbaarheid is hoe dan ook een belangrijk gegeven in het programma van de 18de en laatste aflevering van de ditmaal goed bezochte Muziekdagen, waarin het thema 'Muziek en poëzie' als leidraad fungeert. Samensteller Micha Hamel heeft toon- en woorddichters aan elkaar gekoppeld, met als resultaat een paar handen vol nieuwe stukken van uiteenlopende pluimage. Zo presenteert het ensemble Klang een liederencyclus waarin negen componisten uit diverse landen één tekst van Ilja Leonard Pfeijffer hebben getoonzet. De

resultaten variëren van braaf tot hilarisch, al laten de meesten weinig heel van Pfeijffers tekst. Bij de Zweed Fabian Svensson blijven alleen de gutturale g-klanken over, terwijl de Mexicaan Hugo Morales alles op zijn Engels laat uitspreken in zijn hilarische bijdrage *Aushtentatic* (ofwel 'achtentachtig').

Woordloos zijn de vijf stukken die meedingen naar twee aanmoedigingsprijzen voor jonge componisten. De Henriëtte Bosmansprijs gaat naar Vishnu Stokkings, een voornamelijk uit flageolettonen opgebouwd stuk van Hilary Jeffrey, terwijl Natalia Dominguez Rangel de Tera de Marez Oyensprijs krijgt voor haar bondige *Speech Perceptions*. Jonge componisten in Nederland zijn dikwijls buitenlanders, want als het over de beroeps-

Bob Zimmermann:
'Niet begrepen muziek is slecht gemaakte muziek'

opleiding gaat, staat de muziekeducatie in Nederland niet slecht bekend.

Ongeacht de kwaliteit van de resultaten blijkt de duovorming tussen poëten en componisten harmonieus. De gedateerde klankassociaties van Astrid Lampe passen perfect bij de even navelstaarderige klankveldverkenningen van Peter Adriaansz in *Werk #44*, en de alle kanten uitvliegende teksten van Ramsey Nasr leiden in *Cadenza* van Bob Zimmermann tot een dito stuk.

Strakker in het pak zit *Operator*,

waarin Florian Maier een tekst van Saskia de Jong laat uitbraken door luidsprekers, terwijl de Radio Kamer Filharmonie doet alsof het een metalband is, die vrijwel ongemerkt verdampt tot subtiele, ijle klanken.

Bij het Metropole Orkest is ook al sprake van kloppende koppels. Schrijver Allard Schröder en Loek Dikker vinden elkaar in een 'grande scène dramatique', waarin twee zangeressen zich uitleven te midden van zwol gesausde orkestklanken. En zo valt in *Morgen ben ik vrij* van Maarten Ornstein op dat hij net als zijn tekstdichter Piet Gerbrandy gevoel voor orde heeft. Het welslagen van Martijn Paddings even strak georganiseerde als absurdistische *Three Reflexions on Previous Thoughts* is evengoed te danken aan sopraan Mijke Sekhuis, die zich een vocale rodeorijdster betoont. Maar de kroon op dit concert is *Altijd hetzelfde*, waarin performer Steven de Jong als oorerende dichter in tweeën gezaagd wordt op de ultieme circusmuziek van Willem Breuker.

In het slotconcert klinkt het bijna twintig jaar oude *Nader tot U* van de destijds in Nederland wonende Canadees Rodney Sharman: Reve-teksten op kale muziek, indringend voorgedragen door bariton Matthijs van de Woerd. In het kersverse *Spring at Enoshima* van Wim Laman daarentegen is de verstaanbaarheid van de in het Japans gezongen tekst ver te zoeken. Maar de muzikale zeggingskracht laat dankzij de expressieve zang van Lenneke Ruiten en Lamans kleurrijke orkestrale klankwereld niets te wensen over.

Nederlandse Muziekdagen gaan op in festival Toonzetters

De Nederlandse Muziekdagen worden sinds 1989 georganiseerd. Het tweedaagse evenement had dikwijls te kampen met tegenvallende bezoeckcijfers, maar omdat het groten-deels op radio werd uitgezonden, had het toch een behoorlijk bereik. Het festival werd jarenlang steeds door andere gastprogrammeurs sa-

mengesteld – onder wie Han Reiziger, Jan van Vlijmen en Willem Breuker. Onlangs besloot de NPS het festival 'wegens geldgebrek' niet voort te zetten. De Muziekdagen zullen vanaf volgend jaar opgaan in het vergelijkbare festival Toonzetters, dat sinds 2008 plaatsvindt in het Muziekgebouw aan het IJ.